

ЛОКАЛНИ МЕЂУСЕКТОРСКИ ПРОТОКОЛ О
ПРЕВЕНЦИЈИ И ЗАШТИТИ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА,
ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА НА
ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

Чајетина, 2018.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	3
2. ДЕФИНИСАЊЕ ПОЈМОВА.....	7
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР.....	13
4. ПРИНЦИПИ, НАЧЕЛА, ЦИЉЕВИ.....	14
5. АКТЕРИ МЕЂУСЕКТОРСКЕ САРАДЊЕ- ПОТПИСНИЦИ ПРОТОКОЛА.....	16
6. НАДЛЕЖНОСТИ, УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПОТПИСНИКА ПРОТОКОЛА.....	17
7. КООРДИНАЦИЈА И САРАДЊА ПОТПИСНИКА ПРОТОКОЛА У ПРОЦЕСУИРАЊУ СЛУЧАЈЕВА НАСИЉА.....	28
8. ИНТЕРСЕКТОРСКИ ТИМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ И ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА.....	30
9. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.....	31
10. ПОТПИСНИЦИ ПРОТОКОЛА.....	32

**** СВИ ПОЈМОВИ КОЈИ СУ У ТЕКСТУ УПОТРЕБЉЕНИ У МУШКОМ ГРАМАТИЧКОМ РОДУ ОБУХВАТАЈУ МУШКИ И ЖЕНСКИ РОД ЛИЦА НА КОЈА СЕ ОДНОСЕ.

1. УВОД

Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања донет је 2005. године. Представља значајан документ који пружа смернице свим релевантним институцијама и организацијама које се баве децом и породицом. Односи се и на јавни и на приватни сектор, али и на организације цивилног друштва. Циљ му је предузимање квалитетних и сврсисходних превентивних и интервентних мера и инструмената у заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања. Истиче спречавање повреде једног од основних права детета према Конвенцији о правима детета Уједињених нација, а то је право на живот, опстанак и развој. Повреде могу бити учињене кроз све облике насиља, злостављања и злоупотребе детета. Детету треба бити обезбеђена заштита од физичког и менталног злостављања и занемаривања, сексуалног искоришћавања, трговине децом, искоришћавања и експлоатације, вређања личности.

Поред Општег протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања, у периоду од 2006. до 2009. године усвојени су и посебни протоколи којима су дефинисане специфичне улоге и поступци у процесу заштите деце од злостављања и занемаривања у оквиру сваког релевантног сектора у систему заштите – у оквиру система социјалне заштите, образовно-васпитних установа, полиције, установа здравствене заштите, као и у оквиру система правосуђа.

Једна од основних смерница Општег протокола јесте и подстицање склапања споразума на локалном нивоу између установа и организација чија је сарадња неопходна за благовремено и делотворно остваривање и спровођење заштите деце од злостављања и занемаривања.

Општи протокол поштује следеће основне принципе: право детета на живот и опстанак и развој, недискриминацију, најбољи интерес детета, партиципацију детета.

Основни циљеви Општег протокола су: унапређење добробити деце кроз спречавање злостављања и занемаривања, обезбеђење да сви предузети поступци и одлуке, током целог процеса, буду у најбољем интересу детета, допринос остваривању циљева Националног плана акције за децу и развоју Националне стратегије против злостављања.

Специфични циљеви Општег протокола су: информисање стручњака који раде са децом и за децу као и шире јавности, укључујући и децу, како поступати у случају

сумње да је дете жртва злостављања и занемаривања или то може постати, успостављање сарадње међу стручњацима из свих области која је неопходна да би се деца заштитила, постизање заједничког нивоа разумевања основних принципа и циљева заштите, успостављање ефикасне и оперативне процедуре која ће осигурати да, када до злостављања и занемаривања дође, постоји брз и координисан поступак који штити дете од даљег злостављања и занемаривања и обезбеђује одговарајућу помоћ детету и породици.

Општина Чајетина нема Локални међусекторски протокол о превенцији и заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања. Потребно је израдити такав документ чија ће примена предвидети у потпуности заштиту деце у наведеним ситуацијама и ставити дете у фокус решавања сваке ситуације која угрожава његова права.

С обзиром на комплексност процеса спречавање насиља, злостављања и занемаривања и заштите деце, неопходно је успоставити добру сарадњу између стручњака из свих области који раде са децом (здравствене установе, образовно-васпитне установе, установе социјалне заштите, полиција, невладин сектор, средства јавног информисања), остварити добру увезаност свих наведених релевантних чинилаца и омогућити најбољу размену потребних података који ће омогућити најбоља деловања у конкретним случајевима у наведеној области на територији општине Чајетина.

Како би се омогућило квалитетно функционисање међусекторске сарадње у заштити деце потребно је да: сви учесници имају јасну представу о заједничком циљу у процесу заштите детета, добро познају улоге свог и основне улоге других сектора, као и своје професионалне обавезе у односу на те улоге – правила, ограничења, начине деловања, добро познају начине размене информација и консултација унатар и између сектора, праћене одговарајућим писаним документима и повратним информацијама.

Основни разлози за усвајање локалних међусекторских протокола у општинама у Србији налазе се у следећим уоченим проблемима у пракси:

- недовољна информисаност локалних партнера и непостојање прецизно дефинисаних начина размене информација важних за поступање;

- непрепознавање обавезе пријављивања насиља;
- мали број откривених случајева насиља;
- недовољно познавање улога, надлежности, капацитета и ограничења других система;
- одсуство координације локалних партнера и формализована примена заједничких процедура;
- непостојање заједничке евалуације предузетих акција и мера;
- непостојање јединствене базе података, нерационално коришћење ресурса (људских и материјалних);
- различито схватање професионалаца шта све јесте насиље.

Смернице у креирању локалног међусекторског протокола су из истраживања, рађеног 2016. године у Србији, а које су интегрисане у овај протокол (УНИЦЕФ, МОДС, 2016: *Анализа локалних споразума - међусекторска сарадња на заштити деце од злостављања и занемаривања у локалним самоуправама*):

1. Подстицати склапања споразума на локалном нивоу, између установа и организација, чија је сарадња неопходна за ефикасно остваривање и спровођење заштите деце од злостављања и занемаривања.
2. Експлицитно дефинисати заштиту деце од насиља као посебан циљ у постојећим и новим локалним протоколима/споразумима, који се односе на заштиту од насиља.
3. Предвидети у протоколима за заштиту деце од насиља мере које се односе на превенцију и заштиту деце у различитим окружењима - породичном, школском, институцијама, у локалној заједници, дигиталном простору.
4. Посебну пажњу посветити превенцији и заштити од насиља деце из различитих група - деци са сметњама у развоју, деци на институционалном смештају, деци – жртвама сексуалне и радне експлоатације, родно заснованог насиља, деци, која су припадници мањинских група (посебно ромске припадности) итд.
5. Локалне самоуправе, поред Центара за социјални рад, треба да имају водећу улогу у процесу израде и спровођења локалних међусекторских споразума, који се односе на превенцију и заштиту деце од насиља.

6. Укључити све релевантне представнике локалне заједнице (васпитно-образовне и образовно-васпитне установе, удружења грађана, медије) у процес израде и спровођења протокола за међусекторску сарадњу на превенцији и заштити деце од насиља.
7. Јасно дефинисати функцију координатора за ефикасну примену протокола.
8. Одредити контакт особу и јасно дефинисати обавезе сваког потписника како би се обезбедила функционална сарадња и реализација протокола.
9. Прецизно дефинисати координацију рада у поступцима откривања и пријављивања сумњи на насиље.
11. Редовно извештавати јавност о примени протокола.
12. Осигурати да сви релевантни актери буду упознати са протоколима који су на снази у одређеној локалној самоуправи.

Сврисходност овог протокола односи се на осигуравање безбедних и подстицајних услова за живот и остваривост права сваког детета на заштиту од насиља, злостављања и занемаривања на територији општине Чајетина. Протокол треба да допринесе осигуравању потребних услова за рад свих релевантних актера који ће превенирати и спроводити процес заштите деце од насиља. Тај процес треба да буде отворен за сваког члана међусекторског тима и да буде јединствен, без обзира на различитости чланова актера који у њему учествују. Сваки појединачан систем има своје специфичности у раду које треба поштовати, што и њега обавезује на поштовање других чланова.

Усвојени локални међусекторски протокол треба да допринесе:

- стварању ефикасног, оперативног тима за превенцију насиља и унапређење заштите деце која трпе насиље (жртва);
- повећању броја откривених случајева насиља;
- повећању броја процесуираних насилника.

Протокол се односи на заштиту деце у свим срединама: у породици (биолошкој, хранитељској, усвојитељској), у установама где деца бораве у краћем или дужем периоду (школе, предшколске установе, дневни боравци, домови за децу без родитељског старања, интернати и друге установе), на улици, спортским, забавним или другим јавним догађајима, у дигиталном простору и другим местима где се деца налазе.

Протокол одређује и координационо тело које ће имати обавезе координирања у имплементацији овог протокола.

Визија која се промовише овим протоколом јесте да сва деца на територији општине Чајетина, без обзира на узраст, пол, национално или етничко порекло, породични статус и било које друге социјалне или индивидуалне карактеристике детета и његове породице, одрастају у окружењу безбедном од сваке врсте насиља, у коме се поштују личност и достојанство детета, уважавају потребе и развојне могућности детета, и омогућава детету да развија толеранцију и користи ненасилне видове комуникације.

2. ДЕФИНИСАЊЕ ПОЈМОВА

Дефиниције појмова у Протоколу¹

Дефиниција детета

Уставом Републике Србије прописује се да је осамнаест година живота старосна граница која одређује разлику између малолетног и пунолетног лица (члан 37. став 2). Према *Конвенцији о правима детета* дете је људско биће које није навршило осамнаест година живота, ако се, на основу закона који се односи на дете, пунолетство не стиче раније.

Породичним законом прописано је да се пунолетство стиче са навршеном 18. годином живота. У начелу, у Породичном закону, у складу са Уставом и Конвенцијом о правима детета, о детету се говори као о лицу које није навршило осамнаест година живота, односно није стекло потпуну пословну способност пре тог узраста.

Кривични закони разликују појмове млађи малолетник и старији малолетник, засноване на појму малолетника. Малолетник је лице које у време извршења кривичног дела има навршених четрнаест година, а није навршило осамнаест година. Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило

¹Дефиниције ће се ускладити са појмовником *Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања*, а која је у тренутно у процесу јавне расправе. Ове дефиниције су преузете из Трећег нацрта Стратегије.

четрнаест, а није навршило шеснаест година. Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Дефиниције насиља

У Протоколу се под насиљем подразумева свака злоупотреба и злостављање детета који обухватају све облике физичког и/или емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање и немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања здравља детета, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ.

Физичко насиље је оно које доводи до стварног или потенцијалног физичког повређивања детета, услед неке интеракције или одсуства интеракције, које потпада под разуман оквир надзора родитеља или особе која је у положају да има одговорност, моћ и поверење у односу на дете. Физичко насиље је свака намерна употреба силе над дететом која може нанети штету дететовом здрављу, опстанку, развоју или достојанству. При томе треба правити разлику између злостављања и ненамерне озледе, односно физичких знакова и симптома који подржавају намерно озлеђивање, али су, у ствари, последица или су потпомогнути органским стањима од којих малолетно лице пати. Акти злостављања могу бити једнократни или више пута понављани.

Обухвата велики низ активности као што су ударање, пребијање, шутирање, чупање косе, грижење, гушење, шурење, наношење опекотина, тровање, давлeње, везивање коришћењем канапа или ланца, присиљавање детета да за казну остане у положају који узрокује бол или је понижавајући, претња ножем или пиштољем и друго. Може се испољити као изоловани инцидент или понављана активност хроничног карактера.

Сексуално насиље представља укључивање детета у сексуалну активност коју оно не схвата у потпуности, са којом није сагласно или за коју није развојно дорасло и није у стању да се са њом сагласи. Испољава се као однос између детета и одрасле особе или другог малолетног лица које се, због узраста или развоја, налази у положају који му дају одговорност, поверење и моћ, где испољена активност има за циљ да

пружи уживање или задовољи потребе друге особе. Сексуалном злоупотребом детета сматра се: навођење или приморавање детета на учешће у сексуалном односу, било да се ради о контактном (нпр. сексуални однос, сексуално додиривање и сл.) или неконтактном (нпр. излагање погледу, воајеризам, егзибиционизам и сл.), експлоататорско коришћење малолетних лица за проституцију, порнографију или друге незаконите сексуалне радње.

Емоционално односно психичко насиље обухвата поступке којима се врши омаловажавање, понижавање, игнорисање, оцрњивање, окривљавање без разлога, којима се прети, застрашује, ограничава кретање деце, врши дискриминација, исмева или се упражњавају други облици нефизичког, непријатељског или одбацујућег поступања. Емоционална злоупотреба обухвата пропуштање да се обезбеди развојно прикладна, подржавајућа средина, укључујући и доступност примарне фигуре/фигуре привржености, како би дете могло развити емоционалне и социјалне способности које одговарају његовим личним потенцијалима.

Сведочење насиљу у породици - било да деца директно посматрају физичко, сексуално или психичко злостављање члана породице, или чују звуке, ударце, крике из непосредне близине, или знају да се насиље дешава или се може десити, односно када накнадно виде последице насиља према члану породице, представља специфичан вид психичког, односно емотивног насиља према детету, које оставља исте штетне последице и негативно утиче на развој детета као и друге форме директног насиља којем би оно могло бити изложено у породичном контексту.

Родно засновано насиље – међу децом је сваки чин насиља над особом због рода, пола или сексуалне оријентације детета, а може да укључи родне предрасуде и дискриминацију (сексизам), родно укалупљивање и сексуалну објектификацију, сексуално узнемиравање, насиље у (раним) партнерским везама, насиље због сексуалне оријентације и друге форме физичког, сексуалног и психичког насиља заснованог на роду.

Занемаривање и немарно поступање – представља пропуштања пружаоца неге и заштите – родитеља, усвојитеља или старатеља, односно друге особе која је преузела родитељску одговорност или обавезу да негује дете, чак и током краћег времена (нпр. бексистер) – да обезбеди његов развој у свим областима здравља, образовања, емоционалног развоја, исхране, смештаја и безбедних животних услова, а у оквиру

разумно расположивих средстава породице или пружаоца неге, што изазива или може, са великом вероватноћом, нарушити здравље малолетног лица или његов физички, ментални, духовни, морални или друштвени развој. Ово обухвата и пропусте у обављању правилног надзора и заштите детета од повређивања у оној мери у којој је то изводљиво.

Експлоатација - односи се на коришћење детета за рад или за друге активности, а у корист других особа. Ово обухвата рад и проституцију малолетних лица, киднаповање и/или продају у сврхе радне или сексуалне експлоатације, експлоататорско коришћење за порнографске представе и материјале, и др. Ове активности имају за последицу нарушавање физичког или менталног здравља, образовања, као и моралног, социјалног и емоционалног развоја детета.

Принудни брак - подразумева присиљавање детета да ступи у брак или одвођење у другу земљу са циљем принуде детета да ступи у брак. Култура, обичаји, религија, традиција, односно тзв. „част“, не могу се сматрати оправдањем за принуду на брак. Дечији бракови су облик насиља над дететом и стављају га у ризик од партнерског, сексуалног, физичког, емотивног насиља и психолошког притиска нове породице кроз читав живот, уз „сагласност друштва“.

Структурно насиље – обухвата насиље које је укорењено у социјалним структурама које се одликују неједнакостима. Манифестације овог типа насиља могу се кретати од неједнаких шанси за образовање, право на здравствену заштиту, запослење, до расних неједнакости, глади и сиромаштва, као последица економског насиља, родне неравноправности, неодговарајућих законских решења и сл. Ови облици неправде су институционализовани и обухватају шире социјалне односе, као што су класни (експлоатација), родни (сексизам), међуетнички (национализам, етноцентризам).

Институционално насиље – представља насиље учињено од стране професионалаца у институцијама, а може да обухвати директно насиље према корисницима услуга, као и ставове и понашања која воде неосетљивом опхођењу, ускраћивању помоћи, умањивању учињеног насиља или последица, окривљавању жртве, неделотворном, неефикасном и неповезаном поступању, која доприносе поновној виктимизацији корисника услуге, односно жртве насиља.

У односу на контекст у коме се насиље дешава, насиље над дететом се може дефинисати као насиље у породици, насиље у школи, насиље у институцијама, насиље у заједници и насиље у дигиталном простору.

Насиље над дететом у породици - обухвата све облике насиља којима је дете изложено у домаћинству или од чланова породице и сродника, укључујући и присуствовање насиљу између одраслих.

Насиље у васпитно-образовним установама - обухвата све облике насиља који се одвијају између деце, тзв. вршњачко насиље као и родно засновано насиље између деце и насиље које према деци врше одрасли (васпитач, наставник или ненаставно особље). У оквиру насиља у васпитно-образовним установама, школско насиље је свако насиље извршено у простору који припада школи или у оквиру школских активности, као и свако насиље чији су узроци у релацијама и улогама учесника у насилној интеракцији, а које су успостављене, односно стечене у школском окружењу. Насиље у школи је сваки облик насиља који извире из школског контекста, без обзира када се и где дешава.

Насиље у институцијама - обухвата све облике насиља који се одвијају према деци која су на дуготрајном смештају у домовима за децу, васпитним домовима, малолетничким затворима и сличним установама, а укључује вршњачко насиље и насиље одраслих према деци.

Дигитално насиље - је коришћење дигиталне технологије с циљем да се друга особа узнемири, повреди, понизи и да јој се нанесе штета. Спроводи се у виду: порука послатих електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, ФБ, Messenger, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме и сл. У литератури се срећу и други термини за ову врсту насиља, као што су: малтретирање у дигиталном свету, електонско насиље, насиље на интернету, онлајн насиље, сајбер булинг и др.

Насиље у заједници обухвата различите облике директног насиља које према деци врше непозната лица или познаници, али и структурне облике насиља који се манифестују као друштвено искључивање и дискриминација. Оно према неким дефиницијама обухвата све облике насиља који се дешавају изван куће, школе и других институција. То је насиље које се доживљава на улицама, спортским теренима и другим местима где се деца окупљају и друже.

Насиље међу децом назива се и вршњачко насиље и представља намерну, свесну жеља да се узнемири/малтретира, застраши, нанесе повреда другој особи – вршњаку. Најчешћи облици вршњачког насиља су: вербално злостављање, отимање и уништавање ствари, присиљавање и уцењивање других да раде оно што им је наређено, батине и физичко повређивање, новчано уцењивање, претње оружјем и сексуално насиље, социјална изолација детета, исмевање, вређање.

Република Србија је ратификовала све релевантне међународне конвенције, усвојила снажне законе и политике и успоставила мрежу услуга, како би се превенирало насиље над децом.

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Законски оквир за доношење Протокола

Обавезе и права који се прописују овим Локалним међусекторским протоколом заснивају се на националним прописима, законима, одлукама које се тичу права детета, надлежностим и квалитета стандарда и прописа у вези са остваривањем права. Протокол се доноси у складу са:

1. Уставом Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр.98/2006)
2. Законом о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета („Службени лист СРЈ Међународни уговори“ бр. 4/96 и 2/97)
3. Породичним законом („Службени гласник РС“ бр. 18/2005, 72/2011-др. закон и 6/2015)
4. Националном стратегијом за превенцију и заштиту деце од насиља („Сл. гласник РС“, бр.122/2008)
5. Законом о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011, 49/2013 одлука УС и 74/2013 – одлука УС и 55/2014);
6. Законом о спречавању насиља у породици („Сл. гласник РС” бр. 94/2016),
7. Законом о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима („Службени гласник РС“ бр. 32/2013) (тзв. Маријин закон);

8. Кривичним закоником („Службени гласник РС“ бр. 85/2005, 88/2005, - испр, 88/2015-испр, 107/2005 - испр, 111/2009 и 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016);
9. Закоником о кривичном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013 и 45/2013 и 55/2014);
10. Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС“ бр. 85/2005);
11. Законом о здравственој заштити („Службени гласник РС“ бр. 107/2005, 72/2009 –др закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 – др. закон, 93/2014, 96/2015, 106/2015);
12. Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/ 2017);
13. Законом о социјалној заштити („Службени гласник РС“ бр. 24/2011);
14. Законом о полицији („Службени гласник РС“ бр. 6/2016);
15. Законом о јавном реду и миру („Службени гласник РС“ бр. 6/2016).
16. Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 97/08 , 104/09 - др. закон, 68/12 – одлука УС и 107/12)
17. Законом о раду („Сл. гласник РС“, бр.24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017- одлука ЗС и 113/2017)
18. Упутством о поступања полицијских службеника према малолетним и млађим пунолетним лицима- 2006.
19. Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад (“Сл. гласник РС” бр.59, јун 2008.)
20. Конвенцијом о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (“Ланзарот конвенција”) Савета Европе (2007/2010)
21. Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција).

Протокол се базира на следећим протоколима:

- Општи протокол о заштити деце од злостављања и занемаривања (2009)
- Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања (2006)

- Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама (2007)
- Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, „Сл.гласник РС“, бр.30 (2010)
- Посебни протокол система здравствене заштите за заштиту деце од злостављања и занемаривања (2009)
- Посебни протокол о поступању правосудних органа у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања (2009).
- Посебни протокол за заштиту деце од злостављања у установама социјалне заштите (2006)
- Посебни протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама и децом у породици и у партнерским односима (2013)

4. ПРИНЦИПИ, НАЧЕЛА, ЦИЉЕВИ

Основни принципи

Никакво насиље над децом није оправдано и све врсте насиља над децом се морају спречити. Протокол ће поштовати Основне принципе Конвенције о правима детета и Устава Републике Србије:

1. право детета на живот, опстанак и развој
2. право на недискриминацију
3. право на најбољи интерес детета
4. право детета на партиципацију

Право на заштиту од свих облика насиља представља основно право сваког детета утврђено у Конвенцији о правима детета и другим документима Уједињених нација, Савета Европе и осталих међународних организација, које је држава Србија ратификовала као чланица тих организација. Потврђивањем (ратификовањем) Конвенције о правима детета (у даљем тексту: Конвенција) наша земља је преузела обавезу да предузима мере за спречавање насиља над децом и да обезбеди заштиту

детета од свих облика насиља у породици, институцијама, широј друштвеној средини, и то од:

- физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања (члан 19)
- свих облика сексуалног изабљивања и сексуалне злоупотребе (члан 34)
- насилног одвођења деце и трговине децом (члан 35)
- свих других облика експлоатације штетних за дете (члан 36)
- мучења, нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања (члан 37)

У свим поступцима, а поштујући најбољи интерес детета, сви актери ће заштити право детета на приватност (члан 16 Конвенције).

Начела на којима се заснива Протокол

- Начело поштовања права детета;
- Преузимање одговорности свих релевантних организација за поступање у оквиру својих улога и надлежности, у оквиру којих ће се поштовати различитости у функционисању и приступању, уз уважавање стручних мишљења лица која у њима раде;
- Континуирано едуковање у циљној области
- Поштовање примене посебних протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања;
- Познавање Посебних и Општег протокола, међусобних права и обавеза у спровођењу превенције и заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања;
- Благовремено, професионално, приоритетно и поверљиво интервентно спровођење потребних мера;
- Посебна пажња упућена је на превентивне активности у заштити деце из различитих група: деце са сметњама у развоју, деце на институционалном смештају, деце која су жртве сексуалне и радне експлоатације, родно заснованог насиља и деце која су припадници мањинских група.

Циљеви Протокола

1. Унапредити превенцију и заговарање остваривања права детета на заштиту и континуирано подизање свести шире и стручне јавности;
2. Подстицање координираног и јасно усаглашеног интервенисања у ситуацијама заштите деце од насиља, уз потребно учествовање свих релевантних институција и организација потписника Протокола;
3. Унапредити континуирану и поверљиву размену међусекторских информација потребних за спровођење превентивних и интервентних мера, како би се спроводиле јасне процедуре насиља која ће осигурати брзо и координисано поступање у ситуацијама заштите деце од насиља;
4. Повећање броја откривених случајева насиља над деци;
5. Гарантовати принцип приватности и поверљивости података о детету.

5. АКТЕРИ МЕЂУСЕКТОРСKE САРАДЊЕ- ПОТПИСНИЦИ ПРОТОКОЛА

Ради обезбеђивања ефективне и ефикасне сарадње у заштити и подршци деци у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, као и превенирање ризика, у складу са предузетим међународним обавезама, међународним стандардима заштите, уставним начелима и правима детета гарантованим Уставом и законима Републике Србије, следећи наведени актери закључују Протокол о међусекторској сарадњи на превенцији и заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања на територији општине Чајетина:

1. Општина Чајетина
2. Центар за социјални рад Чајетина
3. Удружење грађана „Златиборски круг“ Чајетина
4. Дом здравља Чајетина
5. Основна школа „Димитрије Туцовић“ Чајетина
6. Основна школа „Саво Јовановић Сирогојно“ Сирогојно
7. Основна школа „Миливоје Боровић“ Мачкат
8. Предшколска установа „Радост“ Чајетина
9. Средња Угоститељско-туристичка школа Чајетина
10. Полицијска станица Чајетина

11. Црвени крст Чајетина
12. Установа спортски центар Чајетина- портал Zlatiborpress
13. Интернет портал „Zlatibor.tv“ Златибор

6. НАДЛЕЖНОСТИ, УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПОТПИСНИКА ПРОТОКОЛА

Активности учесника у систему заштите деце одвијаће се у складу са њиховим надлежностима и улогама.

Међусекторски тим за превенцију и заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања је тим који чине делегирани представници, институција – организација у креирању и спровођењу Протокола.

Општина Чајетина иницира умрежавање и пружа подршку системима заштите деце од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, даје допринос примарној превенцији, која подразумева превенирање насиља у друштву и породици на нивоу локалне заједнице. Поред општих мера које предузима у циљу смањења сиромаштва, повећања доступности и квалитета услуга служби које се старају о деци кроз активности које спроводи у сарадњи са другим секторима, орган локалне самоуправе:

- пружа подршку иницијативама за унапређивање законских регулатива везаних за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања,
- подстиче организовање едукација за ширу и стручну јавност о Општем и посебним протоколима за заштиту деце од злостављања, о постојећим законским актима о насиљу у породици и другим врстама насиља у другим окружењима,
- подстиче актере система заштите деце у раду на континуирану едукацију одраслих (запослених, родитеља, старатеља) о правима деце,
- успоставља сарадњу са релевантним институцијама у организовању округлих столова, форума, трибина на тему заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања,

- подржава капацитете невладиног сектора и удружења родитеља у борби против насиља, злостављања и занемаривања деце на локалном нивоу
- обезбеђује континуирану финансијску подршку превентивним програмима за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања на нивоу локалне заједнице
- иницира вођење потребног евидентирања о деци жртвама.

Центар за социјални рад

Као основна служба социјалне заштите у локалној заједници, Центар за социјални рад, овлашћен је да обезбеди помоћ и подршку деци и младима, у ситуацијама када су угрожени њихово здравље, безбедност и развој. Надлежност Центра за социјални рад, посебно кроз функције органа старатељства, јесте да обезбеди основну заштиту права и интереса детета одговарајућим интервенцијама социјалне и породично-правне заштите детета.

Центар за социјални рад има конкретне задатке и овлашћења за примену неодложних мера правне и социјалне заштите детета које је изложено злостављању и занемаривању у оквиру породице, али и у свим другим инстуацијама у којима је неопходно реаговање за заштиту права детета. ЦСР има координаторску улогу-члан координационог тела у раду Интерсекторског тима у превенцији, организовању мреже за откривање и прикупљање података о злостављеној и занемареној деци.

Превентивни рад Центра за социјални рад на заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања се састоји у информисању шире и стручне јавности о улогама и законским оквирима у делокругу рада Центра за социјални рад, у организацији превентивних едукативних програма у овој области, у подршци у виду услуга социјалне заштите која деци пружају безбедне услове живота, упућивање на могућу подршку жртвама насиља.

До сазнања, односно откривања појединачног случаја насиља у породици стручњаци Центра за социјални рад – орган старатељства, могу доћи непосредно, приликом вршења свог делокруга рада из области социјалне и породичне заштите. Други начин сазнања за појединачне случајеве насиља у породици центар за социјални рад –орган старатељства може добити, посредно, путем пријава од других државних органа, организација, установа, жртава насиља у породици, сродника и грађана. Сви становници локалне заједнице који имају сазнање о насиљу дужни су да то и пријави.

Центар за социјални рад у Чајетини пријаве о случајевима насиља прима сваког радног дана у периоду од 7 до 14.30 часова у просторијама Центра или на контакт телефон 3831-785. Без обзира на начин сазнања Центар за социјални рад је дужан да поступи на прописан начин.

Уколико је непосредно дошао до сазнања о извршеном насиљу у породици, или до сазнања да постоји ризик од насиља у породици, да одмах покрене поступак по службеној дужности и приступи отварању случаја и извршењу пријемне процене и одређивању степена приоритета реаговања. О непосредном сазнању сачињава се службена белешка.

Уколико је до сазнања дошао посредно, путем пријаве, организује пријем пријаве који обухвата: прихватање поднесака, пријем телефонских позива или лични контакт са подносиоцем или особом која је пријавила случај, помоћ у састављању одговарајућег поднеска, пружање потребних информација подносиоцу, упућивање на друге надлежне службе те отварање случаја у центру, односно провере прихватљивости и одређивању степена приоритета реаговања. (Поднеском се сматрају: захтеви, обрасци који се користе за аутоматску обраду података, пријаве, молбе, жалбе, притужбе, иницијативе и друга саопштења којима се корисник, односно друго физичко или правно лице обраћа центру).

Центар за социјални рад врши процену приоритета поступања, након процене приоритета стручни тим ЦСР предузима активности у оквиру своје надлежности. Неопходна је сарадња између Центара за социјални рад са институцијама као што су Полицијска станица, Основно јавно тужилаштво, Дом здравља, образовне установе, Центри за социјални рад из земље и региона и сл.

Организације цивилног друштва- Удружење грађана „Златиборски круг“ Чајетина

Невладине организације су важан партнер у остваривању права детета на живот без насиља. Удружење грађана „Златиборски круг“ има вишегодишње искуство у подизању свести јавности о положају деце и младих у општини Чајетина. Кроз велики број програма, едукативних радионица и волнтерских активности развија позитивне животне вредности и ставове код деце школског узраста и помаже им у одрастању и сазревању. Својим капацитетима омогућава бољи положај и квалитетнији

живот деце и младих са сметњама у развоју. Велики број међународних конвенција којима су загарантована људска права нису довољан механизам који обавезује државу да исте поштује и омогућава грађанима уживање истих, зато у заштити детета од насиља, злостављања и занемаривања важно место имају оне организације цивилног друштва које се баве:

- превенцијом и заштитом деце од свих врста насиља, злостављања и занемаривања
- унапређењем и заштитом дечјих права
- организовањем и реализовањем едукативних и психосоцијалних програма за децу
- реализовањем програма активног укључивања деце са сметњама у развоју у живот локалне заједнице.

Удружење грађана „Златиборски круг“ потписивањем Протокола преузима координаторску улогу у координационом телу Интерсекторског тима, у смислу имплементације и евалуације Протокола.

Дом здравља Чајетина

У процесу заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања здравствени радници и сарадници учествују на свим нивоима здравствене заштите. Они имају значајну улогу у превенцији и раном откривању злостављања и занемаривања деце, у прикупљању података за потребе система социјалне заштите и правосуђа, у спровођењу специјализоване дијагностике (педијатријска, психијатријска, гинеколошка), вршењу судско – медицинске експертизе, у специјализованом третману детета и породице и праћењу развоја детета.

Превентивна улога заснва се на едукацији родитеља о правима деце, правилној нези и стимулацији дечјег развоја, успостављање сарадње са релевантним институцијама у циљу едукације деце о ненасилној комуникацији, конструктивном решавању сукоба, самооснаживању за пријављивање насиља, едукација ученика у образовно-васпитним установама, организовање округлих столова, трибина и изложби о заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања, развој превентивних програма за заштиту деце од злостављања на нивоу здравствене установе, образовно-васпитних установа и локалне заједнице, спремност да се делује у случају појаве злостављања (то подразумева едуковано особље, јасну поделу улога и одговорности унутар здравствене

установе, дефинисану сарадњу са Центром за социјални рад, полицијом, образовно-васпитним установама и другим релевантним институцијама). Превенција подразумева откривање деце и породица код којих постоји повећан ризик од појаве насиља и рад са њима. Контролне и систематске прегледе, посете патронажних сестара и све друге контакте деце и породица са здравственом службом треба искористити за идентификацију деце и породица под ризиком. Најбољи резултати у раду са идентификованим високоризичним групама постижу се приликом кућних посета, кроз разговор и саветовање. Трећи степен превенције обухвата рад са злостављаном и занемареном децом и рад са злостављачима како би се спречило поновно злостављање и умањиле последице злостављања и занемаривања.

Интервентне активности односе се на препознавање случајева злостављања и/или занемаривања, што је први корак у целом процесу.

Злостављање и занемаривање детета открива се на два начина:

- а) Препознавањем повреде или промене у понашању детета је посао који се састоји од сакупљања елемената доказа у једну логичку целину.
- б) Поверавањем, које може бити директно (када се поверава само дете) или индиректно (када се информације добију од других особа које сумњају да је дете злостављано).

Даљи кораци (у случају да се јави сумња да постоји злостављање): медицинско збрињавање повреда/болести детета, евидентирање стања детета уз навођење пратиоца и евентуално починиоца, обавештавање тима за заштиту дце од насиља у дому здравља, процена ризика, контактирати са центром за социјални рад и пријављивање полицијској станици.

Центар за социјални рад је надлежан да сваку пријаву размотри и да процени стање и потребе детета и саме породице. Тај посао се обавља тимски, а у тиму обавезно треба да буде стручно медицинско лице, посебно обучено за овакве ситуације. Лекар односно здравствени радник који је пријавио случај има обавезу да сарађује са тимом. Детаљи процене и начин доношења одлука специфични су за сваки појединачни случај и детаљније су изнети у Општем протоколу за заштиту деце од злостављања и занемаривања.

Дежурна служба Дома здравља у Чејатини доступна је 24 сата и на контакт телефон 194.

Образовно-васпитне установе (Основна школа „Димитрије Туцовић“ у Чајетини, Основна школа „Саво Јовановић Сирогојно“ у Сирогојну, Основна школа „Миљивоје Боровић“ у Мачкату, Предшколска установа „Радост“ у Чајетини и Средња Угоститељско-туристичка школа у Чајетини)

Образовно-васпитни систем има значајну улогу у заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања која се огледа у превенцији вршњачког насиља, оснаживању деце за препознавање насиља и за конструктивно реаговање у ризичним и конфликтним ситуацијама. У овом систему, у оквиру Програма заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања планиране су:

- мере превенције – за стварање безбедне средине за живот и рад деце /ученика
- мере интервенције – у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање.

Законом о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017)

Чланом 110 забрањује се дискриминација- *У установи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.*

Истим законом Чланом 111 забрањује се насиље, злостављање и занемаривање- *У установи је забрањено физичко, психичко, социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање запосленог, детета,*

ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи. Установа је дужна да надлежном органу пријави сваки облик насиља, злостављања и занемаривања у установи почињен од стране родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Члан 112- *Забрана понашања које вређа углед, част или достојанство је, такође, важан-
Забрањено је свако понашање запосленог према детету, ученику и одраслом; детета,
ученика и одраслог према запосленом; родитеља, односно другог законског заступника
или трећег лица према запосленом; запосленог према родитељу, односно другом
законском заступнику; детета, ученика и одраслог према другом детету, ученику или
одраслом, којим се вређа углед, част или достојанство.*

Специфични циљеви у превенцији су:

- Стварање и неговање климе прихватања и толеранције
- Укључивање свих интересних група у доношење и развијање програма превенције
- Повећање осетљивости свих за препознавање насиља, злостављања и занемаривања
- Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља
- Информисање свих о процедурама и поступцима
- Унапређивање компетенција свих интересних група за уочавање и решавање проблема насиља.
-

Специфични циљеви у интервенцији су:

- Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља
- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља
- Стално праћење и евидентирање учесталости насиља
- Процењивање ефикасности програма заштите.
- Ублажавање и отклањање последица насиља
- Саветодавни рад са ученицама који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља.

Кораци-редослед у предузимању интервентних активности: сазнање о насиљу – откривање, препознавање, прекидање/заустављање насиља, смиривање ситуације,

консултације, предузимање акције, праћење ефеката предузетих мера. У овом поступку потребно је обавезно је поштовати принцип поверљивости, и принцип заштите најбољег интереса детета/ученика. У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система. У тим случајевима образовно-васпитне установе контактирају са полицијском станицом, центром за социјални рад и домом здравља.

Да би се спречило насиље над децом/ученицима потребно је:

- Успоставити добру комуникацију између учитеља, наставника, стручних сурадника, родитеља и ученика
- Учити, развијати и неговати културу понашања и уважавања личности;
- Свакодневно учити децу неагресивном понашању, промовисати толеранцију
- не толерисати насиље;
- развијати одговорност свих;

Кључне стратегије и интервенције заснивају се на вредностима, а не на наградама и казнама: ученици се морају научити бирати ненасилно понашање и у одсуству ауторитета.

Дугорочне промене се темеље на усвајању вредности као што су толеранција, саосећање, сарадња, сигурност, поштовање, и сл.

У образовно-васпитним установама важну улогу имају тимови за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања. Задаци чланова Тима за заштиту деце/ученика од насиља су да: учествују у обуци за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања, информишу и пруже основну обуку за све запослене у установи са циљем стицања минимума знања и вештина неопходних за превенцију, препознавање, процену и реаговање на појаву насиља, злостављања и занемаривања деце/ученика, организују упознавање деце/ученика, родитеља/старатеља и локалне заједнице са Општим протоколом за заштиту деце од злостављања и занемаривања и Посебним протоколом, координирају израду и реализацију програма заштите деце/ученика од насиља (превентивне и интервентне активности), организују консултације у установи и процењују нивое ризика за безбедност деце/ученика, прате и процењују ефекте предузетих мера у заштити детета/ученика, сарађују са релевантним

установама, припремају план наступа установе пред јавношћу и медијима, организују евидентирање појава насиља, прикупљају документацију, извештавају стручна тела и органе управљања.

Полицијска станица

Физичка заштита детета је у надлежности полиције. Откривање и прикупљање података, доказа о учињеном кривичном делу малолетног лица у надлежности је полиције и Вишег јавног тужилаштва у чијој је надлежности покретање кривичног поступка, спровођење истраге и учешће у даљем процесуирању пред судским органима.

У оквиру процеса заштите малолетних лица, у оквиру овог система, посебна пажња обратиће се на: препознавање случајева злостављања и/или занемаривања, поштовање процедура за поступање по пријему пријаве или откривању злостављања и/или занемаривања, процену ризика, стања и потреба, нарочито у случајевима интервенције патроле полиције по пријави грађана, координиране активности са осталим чиниоцима процеса у смеру пружања услуга и спровођења мера за заштиту малолетних лица.

Полицијска станица је у обавези да прими кривичну пријаву и без одлагања је достави надлежном тужилаштву.

Поступање полиције у случајевима злостављања и/или занемаривања малолетног лица, кривичном делу или прекршају извршеном на штету малолетног лица, могу доћи на начине које је могуће класификовати у три основне групе:

1. непосредно - личним доласком, под чиме се подразумева пријављивање догађаја дежурној служби, од стране оштећеног малолетног лица или његовог родитеља, усвојоца или стараоца, очевица или учиниоца кривичног дела или прекршаја.
2. посредно, под чиме се подразумева пријављивање догађаја телефоном или писаним актом (личном доставом, поштом или путем e-mail), од стране оштећеног малолетног лица или његовог родитеља, усвојоца или стараоца, очевица, учиниоца кривичног дела или прекршаја, или другог физичког или правног лица које има сазнање да је извршено кривично дело или прекршај.

3. самоиницијативним ангажовањем полиције, под чиме се подразумевају активности овлашћених службених лица на прикупљању обавештења о припремама и извршењу кривичних дела или прекршаја у складу са одредбама одговарајућих чланова Законика о кривичном поступку и Закона о прекршајном поступку.

У спровођењу процедура потребно је гарантовати права на поверљивост, обезбедити одговарајуће услове за узимање изјава од злостављаног малолетног лица, у просторији посебно за то одређеној, обавестити надлежни центар за социјални рад, орган старатељства, поступити по начелу хитности и приоритета. Малолетно лице изјаву даје у присуству једног родитеља, старатеља или другог лица које је овлашћено да присуствује. Цео поступак потребно је документовати. И веома важно је заштитити малолетно лице трпioca насиља и њгову породицу. Такође неопходно је раздвојити надлежности полиције и правосуђа, јер су у питању повезани, али ипак одвојени системи.

У циљу подизања нивоа свести о проблему насиља, ризичним понашањима и претњама са којима се деца и млади суочавају, као и промене ставова и развијања нулте толеранције на насиље, полицијски службеници предузимају превентивне акције и програме намењене унапређењу безбедносне културе и заштити деце и ученика од насиља. Значајна превентивна едукативна предавања у школама су- Безбедност на интернету, Трговина људима, програм Полиција у служби грађана, Насиље као негативна друштвена појава, Насиље на интернету и слично. Ученици полицијске службенике препознају као пријатеље и стичу поверење како би им могли помоћи у нежељеним ситуацијама.

Црвени Крст општине Чајетина важан је потписник Протокола, у оквиру невладиног сектора који се бави превентивним активностима у заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања и који своје активности усклађује са активностима институција на локалном нивоу које се баве заштитом деце. Његове улоге су да промовише и заштити безбедност и добробит деце, да буде упознате са Општим протоколом о заштити деце од злостављања и занемаривања, припреме процедуре (и/или интерни протокол) о заштити детета у оквиру своје организације, поштујући основне принципе и основни поступак процене и заштите деце описан у Општем протоколу, сагласно Националном плану акције за децу Републике Србије и Акционом

плану за спровођење Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља. Превентивно може јачати позитивне хуманитарне ставове према жртвама насиља, а превентивно обезбедити помоћ (храну, одећу, обућу, крв-добровољне даваоце крви, медицинска помагала и сл.) жртвама насиља. Такође, у сарадњи са другим институцијама и организацијама организује едукативна предавања на тему трговине људима, заштити деце од насиља и слично.

Медијски сервис

Медији су важни промотери ненасилне комуникације, толеранције, заговарања и поштовања права детета. Превентивне активности треба да буду афирмативно едукативне и да јачају вредности на којима се заснива детињство и одрастање. Улога медија је такође и праћење и информисање јавности о примени Споразума о међусекторској сарадњи на превенцији и заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања на територији општине Чајетина.

Сви потписници Протокола у обавези су да подрже и допринесу развоју превентивних програма и активности намењених спречавању појава злостављања и занемаривања деце у сва три нивоа превенције: примарне, секундарне и терцијарне; посветиће посебну пажњу превентивним активностима и заштити деце из различитих група: деци са сметњама у развоју, деци на институционалном смештају, деци која су жртве сексуалне и радне експлоатације, родно заснованог насиља и деци која су припадници мањинских група (посебно ромске припадности). Потписници Протокола иницирају и одговарају на позиве других сарадника на међусобну сарадњу у областима промоције, одговорног родитељства и промоције права детета и сарађују у размени информација о превентивним програмима, њиховом осмишљавању, планирању и реализовању.

7. КООРДИНАЦИЈА И САРАДЊА ПОТПИСНИКА ПРОТОКОЛА У ПРОЦЕСУИРАЊУ СЛУЧАЈЕВА НАСИЉА

Свако ко има сазнање или сумњу о насиљу над дететом дужан је да исто пријави.

Пријаве/обавештења о сумњи/сазнању на постојање насиља над децом и међу децом, занемаривања и злостављања деце, насиље над децом у породици подносе се Центру за социјални рад у Чајетини и дежурној служби Полицијске станице у Чајетини. Центар за социјални рад вржи даља обавештења о случају. Пријаве Центру за социјални рад у Чајетини могу се поднети у радним просторијама сваког радног дана од 8 до 14.30 часова. Након 15 часова, преко викенда и празницима пријаве се подносе Полицијској станици Чајетина која обавештава Центар за социјални рад. Пријаве случаја злостављања и занемаривања малолетних лица ПС у Чајетини, могу се поднети 24 часа: непосредно личним доласком у полицијску станицу, непосредно позивом на број 192 или телефоне дежурне службе 031/3831-222; 031/3831-425 и 064/8928149.

Када се на основу прикупљених обавештења и обезбеђених доказа утврди да постоје основи сумње да је одређено лице учинило неко од кривичних дела против полне слободе или другим кривичним делима са елементима занемаривања и/или насиља на штету малолетног лица, полиција о томе, без одлагања, обавештава јавног тужиоца и подноси му кривичну пријаву или извештај.

Здравствени радници у Дому здравља свако насиље евидентирају у здравствени картон, бележећи све податке о повредама и психичким сметњама, обавештавају ПС Чајетина и Центар за социјални рад. Здравствена установа ће у својим амбулантама и диспансерима обезбедити хитан преглед деце - жртава насиља. Деца -жртве насиља су укључена у групу пацијената која имају приоритет у пријему и здравственом збрињавању. Дете, жртва насиља, које се у здравствену установу јавља у пратњи стручњака Центра, биће ургентно примљено. Важно је заједно са ЦСР и полицијском станицом извршити безбедоносну процену ризика повратка жртве насиља у средину у којој је извршено насиље (односно размотрити измештање жртве док се случај не разреши).

Ординирајући лекар ће у здравствени картон унети детаљан опис повреда, како би он касније послужио за сачињавање извештаја.

Дом здравља Чајетина, предшколске установе, основне и средња школа, удружења грађана, као и појединци су у обавези да пријаве сумњу/сазнање на постојање насиља над децом и међу децом, занемаривање и злостављање деце, насиља у породици над децом Центру за социјални рад, по правилу, у писаној форми. У случају хитности, могуће је и усменим путем, након чега следи писана пријава.

Центар за социјални рад ће установе/организације обавестити о предузетим корацима и одржавати редовну комуникацију до краја случаја.

Писане пријаве наведених институција, установа и организација садржаће све релевантне податке и процене којима располажу, а тичу се детета над којим је учињено насиље, злостављање, односно повреда.

8. ИНТЕРСЕКТОРСКИ ТИМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ И ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Овај протокол предвиђа формирање локалног *Интерсекторског тима за превенцију и заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања*. Њега чине делегирани представници институција/организација, а задужени за креирање и спровођење Протокола. Координационо тело овог тима чине по један представник Општине Чајетина, Центра за социјални рад и Удружења грађана „Златиборски круг“.

Удружење грађана „Златиборски круг“ је координатор Интерсекторског тима за заштиту деце од насиља. Задужено је за планирање, реализацију и евалуацију Протоколом дефинисаних облика сарадње.

Удружење грађана „Златиборски круг“, као координатор Интерсекторског тима за заштиту деце од насиља ће, заједно са члановима тима, сачинити контакт листу потписника Протокола (адреса, број телефона, факс, мејл) за ефикаснију размену информација и сарадњу предвиђену Протоколом. Контакт листа ће бити доступна свим потписницима Протокола. Њено ажурирање ће спровести периодично координатор Интерсекторског тима и такву достављати потписницима.

Интерсекторски тим одржава редовне састанке ради квалитетне сарадње у превенцији и заштити деце од насиља и доприносу ефикаснијој примени Протокола, даљем отклањању нејасноћа у координацији и доприносу оптималног функционисања.

Састанке Интерсекторског тима заказује Координатор, по потреби и било који потписник Протокола. Састанци ће се одвијати Градској библиотеци „Љубиша Р. Ђенић“ или у просторијама Основне школе „Димитрије Туцовић“ у Чајетини.

Састанци Интерсекторског тима се одржавају квартално, 4 пута годишње, последње седмице у следећим месецима: март, јун, септембар, децембар. Састанци ће се, по потреби, организовати и чешће, *на иницијативу било ког потписника* споразума. Позив на састанак се шаље благовремено, минимално 7 дана пре датума одржавања (поштом, електронски, факс). На састанцима се размењују потребни подаци и уредно се воде

записници. Након састанака се даје саопштење за медије, према свим унапред Протоколом наведеним процедурама.

9. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Све установе на локалном нивоу, које учествују у откривању и сузбијању насиља и пружању помоћи и заштити деце изложених насиљу, злостављању и занемаривању дужне су да поступају у складу са активностима одређеним овим Протоколом.

Споразум се темељи на важећим прописима, и у случају измене и допуне закона свака институција/установа дужна је да изради предлог измене Протокола, у складу са својим надлежностима, у року од 30 дана од дана доношења измене закона.

Потписници Протокола ће упознати запослене и волонтере у свим организационим целинама са предузетим обавезама према другим секторима у локалној средини у процесу изградње координисаног модела спречавања и процесуирања насиља, злостављања и занемаривања деце.

Сваки потписник Протокола ће одредити особу за контакт са партнерима и примену овог Протокола, у циљу превазилажења организационих и техничких проблема.

Потписници Протокола ће о његовом спровођењу извештавати јавност водећи рачуна о заштити података о личности, посебно личности детета.

Међусекторски тим који чине сви потписници Протокола има задатак да прати и осигура спровођење овог Протокола у складу са његовим начелима у области међусекторске сарадње и у домену права детета, те да евалуира сарадњу и резултате сарадње.

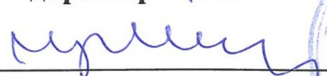
Овај Протокол је отворен за приступање другим установама и организацијама које прихватају утврђене принципе и циљеве деловања.

У Чајетини, јануар 2018.

1. Општина Чајетина,
председник

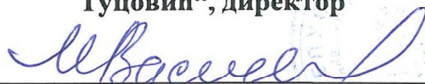
2. Центар за социјални рад,
директор

3. Удружење грађана
„Златиборски круг“,
председник

4. Основна школа „Димитрије
Туцовић“, директор

5. Основна школа „Саво
Јовановић Сирогојно“,
директор

6. Основна школа „Миливоје
Боровић“, директор

7. Предшколска установа
„Радост“, директор

8. Средња Угоститељско-
туристичка школа, директор

9. Дом здравља, директор

10. Полицијска станица, начелник

11. Црвени крст, секретар

12. Установа спортеки центар-
портал Zlatiborpress, директор

13. Интернет портал „Zlatibor.tv“,
уредник